



dödas i denna unika del av världen. I och med att Charles Darwin Research Station kommit till har också förbindelserna med öarna förbättrats och om några få år kommer jet-jättarna att landa på ön Baltra.

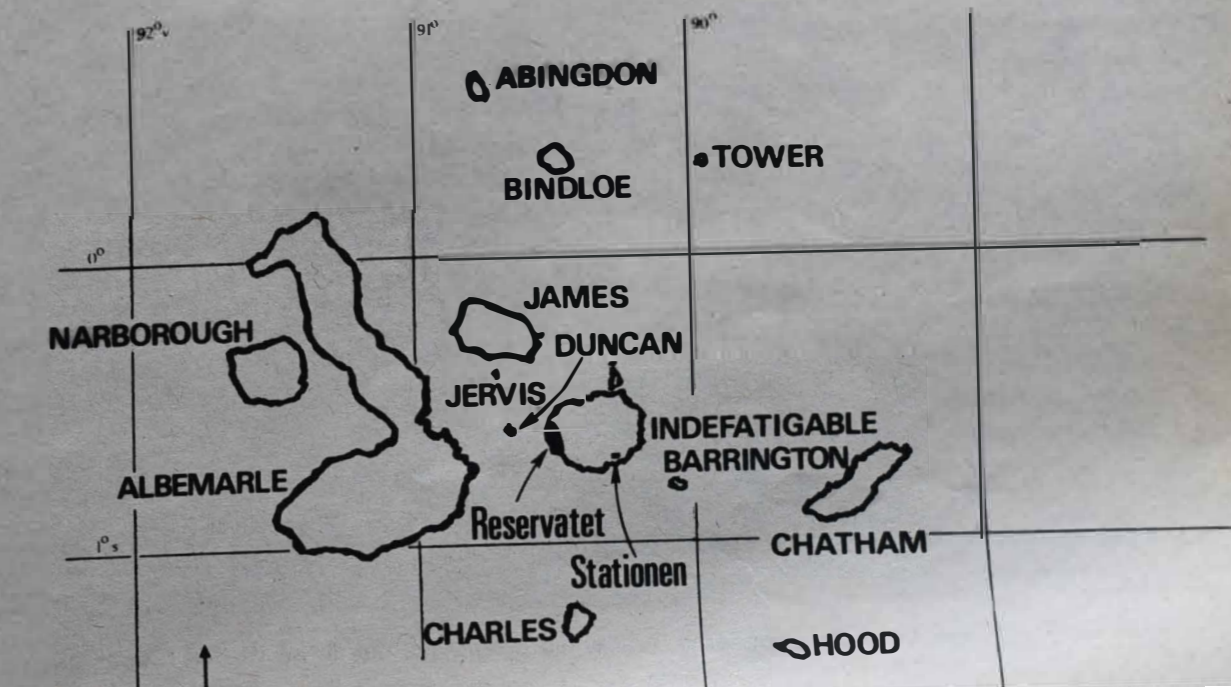
Den nya »Beagle», en gammal Cornish Lugger, har byggts om från fiskebåt till trivsam befraktare av forskare, och hennes närvaro i farvattnen kring öarna inger respekt och aktning. Tack vare hennes insatser har man redan hunnit konstatera att det fortfarande finns jättesköldpaddor på Jervis, Santiago och Duncan, där de i flera år betraktats som utrotade. Ytterst värdefulla iakttagelser eftersom dessa reptiler företer olikheter från ö till ö.

När stationen år 1962 stod färdig introducerades också *hjulet* på Galapagosöarna i form av en jeep som ännu vid vårt besök väckte samma uppseende som en bryggartilla på Stockholms gator idag. I flera etapper har man försökt bygga väg från befolkningscentrat vid »Playan» upp till farmarna på vulkansluttningarna i Santa Cruz inre, vilka benämes »arriba», i höjden, men försöken har stoppats på grund av penningbrist.

Jeepen rullar de sexhundra meterna från stationen till mat- och ölbodarna vid »playan» på nybyggd vägstump och mer bråttom hade vi aldrig än att varje resa betydde ett par kafferaster. Endera hos Anders Rambeck och hans fru i deras litteraturfyllda grå stuga mitt uppe i ett lavaskravel, där det fortfarande talas brytningsfri norska trots att de tillhörde de första skandinaviska invandrarna till de »förtrollade öarna» för närmare 40 år sedan. Eller också hos den enda kvarvarande svenskan på Santa Cruz, Gloria Lundberg. När vi överlämnade kuvertet med modersarvet från Älvsjö, bjöds vi på nybakade

ket på spanska betyder sköldpadda) och vad en galapagos är för ett djur. De har med säkerhet aldrig sett någon jättesköldpadda innan stationen inrättades. Barnens entusiasm ger eko hemma i familjen och jag tror mig våga påstå att den sista jättesköldpaddan dödats åtminstone på Santa Cruz, den ö där de fortfarande är rikligt förekommande. Inga fler djur kommer att

Galapagosöarna ligger utslängda i Stilla Havet omkring ettusen kilometer från Guayaquil i Ecuador. Även om de ligger mitt på ekvatorn är klimatet svalt och torrt, vilket beror på att utlöpare från den kyliga, antarktiska Humboldtströmmen går genom övärlden. — Bilden ovan: I de torra och låglänta delarna av öarna dominerar jättehöga opuntior och kandelaberkaktusar landskapsbilden. De tuktas av drushuvudödlorna (se färgbilden på nästa uppslag), som är de enda djur som livnar sig på kaktuskött.



Rädda forntid åt framtid

Vilken midsommarafton. Nära nio meter höga opuntior bildade häck från båtlandningen. Kandelaberkaktusar sträckte armarna mot lätta moln på djupblå himmel. Precis som midsommarstången strävar mot regnsjuk sommarsky i Ultima Thule. Röd- och blåaktiga lavaödlor sprätte iväg över grusgången just framför fotsulan. Härmfåglar kom flygande utifrån snåren för att nyfiket syna oss. Och dom slog till bland kaktustaggarna utan tecken till skygghet. Satte sig att sjunga för full hals.

På altanen till stationen kvittrade en hel svärm av olika sorters Darwinfinkar, ett par nättå små Galapagosduvor. En välgödd lavaödlare reste sig på frambenen och tiggde flugor. Hon hade blivit så bortskämd att hon vägrade sköta kosthållet själv.

Skeppare på den här arken var nu inte Gubben Noak utan en mycket snygg och prydlig ung engelsman, Roger Perry, och det var inte på bryggan han stod utan bakom bardisken till Charles Darwin Foundations nybyggda forskningsstation på Santa Cruz, vilken han förestod. När vi kommenterade det överraskande mottagandet tog han oss genast ut i köket. I en stenomgärdad fälla utanför köksfönstret klev sju större och mindre jättesköldpaddor på ben som påminde om elefantens. När vi störde, drog de in huvudet i skalskölden och av luften som pressades ut väste det som när man suger in luft mellan tänderna.

Sedan många år åtnjuter flera av öarna naturskyddsstatus genom initiativ av Ecuadors regering. Myndigheterna i Quito har förbjudit dödandet och infångandet av jättesköldpaddor, drushuvuden, havsödlor, pingviner, flamingos med flera djur genom lagstiftning. Teoretiskt sett skulle det alltså inte vara någon fara för utrotning av dessa djur. Det borde finnas gott om albatrosser, sjöbjörnar, sjölejon och jätteskarvar. Men eftersom lagen aldrig riktigt har trängt igenom vad Ecuadors utposter i Stilla Havet beträffar och det aldrig har funnits någon som sett till att lagens föreskrifter efterlevts, har skyddsåtgärderna heller aldrig respekterats, och många av dessa skapelsens under står på gränsen till total utrotning. Såvida de inte redan försvunnit som t.ex. flera arter av jättesköldpaddor och havs- och lavaödlor. Kanske inte direkt på grund av människans lust att döda på alla kanter men genom att människan låtit sina införda husdjur löpa lösa. Pesterna heter kor, åsnor, vilda svin, getter, vildhundar, förvildade katter, råttor. Ansvarskännande forskare världen över har oroats för utvecklingen.

När det blev aktuellt med firandet av 100-årsdagen av Charles Darwins utgåva »Om arternas uppkomst», (teorin om liv och utveckling, vars lösning han fann under världsomseglingen med »Beagle» och intensiva studier av finkarna och jättesköld-

paddorna på Galapagos), bildade den internationella stiftelsen »Charles Darwin Foundation for the Galapagos Islands» år 1959. Den har sitt säte i Brüssel och stöttas av bland annat UNESCO och IUCN (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources). Ecuadors regering fann förståelse för stiftelsens syften och stöder de många initiativen på alla sätt.

Och mycket har hänt på de sex år som gått sedan stiftelsen grundades med tanke på att det är fråga om en internationell organisation med säte i Belgien, medlemmar från hela världen som har oceaner av vatten till skyddsobjektet.

Till de starkaste greppen för effektivt skydd av fauna och flora och utforskandet av de fortfarande föga kända Galapagosöarna hörde uppförandet av den vetenskapliga stationen i Academy Bay. Där kan nu Roger Perry ta emot 24 forskare åt gången och till deras förfogande står ett fullgott laboratorium, men det kanske viktigaste initiativet står UNESCO för. En gång i veckan kommer skolbarnen rasande genom kaktussnåren till en tre timmar lång lektion i biologi, ett ämne i utbildningsledet som de aldrig tidigare hört talas om. Nu får de veta varför det är så viktigt att värna om naturbalansen, vad fåglar och insekter har för mening i tillvaron, vad Darwin lärde om världens skapelse på deras öar, varför öarna heter Galapagos (vil-

kannelsnurror och en fantastisk levnadsberättelse omfattande 40 slitsamma år. Vi stannade också hos svensk-amerikanen Forest Nelson, som för fem år sedan kvittade den nedsmutsade luften i röriga Chicago och nu bygger hotell för kommande turistinvasion och lovande framtid för Santa Cruz. Ibland vilade vi vid den ynkliga kyrkogården och Ander Rambeck berättade kring korsen om märkliga levnadsöden i en värld, som hade lovat så mycket av paradisk tillvaro. Det finns fortfarande en hel del européer av mer eller mindre särpräglat slag bland de cirka 600 ecua-

dorianerna på Santa Cruz. Sammanlagt är omkring 2.000 själar bosatta i små kolonier på fyra av de sexton större öarna.

Och i snårskog och gläntor och gyttjeträsk på Santa Cruz kliver fortfarande åtminstone ett tusental utvecklingshämmande giganter och de kan idag känna stor trygghet inför framtiden. Efter stiftelsens tillkomst har Ecuadors regering förmåtts av-sätta ett reservat på 30.000 har på den västra och helt obebodda delen av ön. Med en inrikesministers pondus och ansvar inför sina undersåtar styr och ställer inhemske Miguel Castro i galapagoslan-

det. Han har under otroliga strapatser markerat 30 km gräns med en tjugo meter bred gata och på två år infört folkräkning. Jättesköldpaddor nafsar idag i sig gräsgror med i sködkanten sågade tecken enligt ett system som för den oinvigde är lika tillkrånglat som datamaskinens håligheter i inbetalningskortet. Och rebellernas verksamhet har avtagit så markant att det numera inte är ovanligt att se nykläckta sköldpaddungar. Med rebeller menas i första hand plutoner av förvildade svin. Enbart under fjolåret dödades mer än fy-

Fortsättning på sidan 38



Den unika faunan på Galapagosöarna, (varav två arter syns här) är på väg att räddas genom ingripande av Ecuadors regering.